
ANALIZA PRAVNIH TEKSTOVA

Srpski građanski zakonik i Opšti imovinski zakonik za
Crnu Goru

Srpski građanski zakonik - donošenje

- Rad na donošenju Srpskog građanskog zakonika započeo je 1829. godine
- Donošenje zakona bilo je preuranjeno
- *Code Civile* je bio prvobitni uzor za recepciju
- Nakon izvjesnog vremena odlučeno je da novi zakonik nastane po uzoru na Austrijski građanski zakonik, ali da proizlazi iz naroda
- Za redaktora Srpskog građanskog zakonika izabran je Jovan Hadžić – pravniku iz Habsburške monarhije
- Srpski građanski zakonik stupio na snagu 1844. godine kao četvrti takav zakonik u Evropi

Srpski građanski zakonik - karakteristike

- SGZ je imao 950 članova, dok je OGZ imao 1502 člana
- Hadžić je veliki broj članova uklonio, spajao ili razdjeljivao u više članova
- Unesene odredbe o zadruzi
- Malobrojne izmjene u odnosu na OGZ čine SGZ konzervativnijim
- Hadžić je nastojao da SGZ jezički pojednostavi kako bi bio razumljiv prosječnom čitaocu
- Pored ogromnog utjecaja OGZ, SGZ je inspirisan rimskim, crkvenim i običajnim pravom, ali i *Code Civile-om*

Srpski građanski zakonik - reakcije

- Od svog donošenja pa do danas SGZ trpi mnogobrojne kritike
- SGZ se smatra neadekvatnom kopijom OGZ-a, a Hadžića za „kopistu“
- U izradi zakonika nedovoljno konsultovani postojeći običaji i potrebe
- Neravnopravni položaj žene
- Instituti nedovoljno i neprecizno razrađeni
- Primjena otežana i profesionalnim pravnim praktičarima
- Uprkos svemu, SGZ u cjelini bio na snazi do 1946. godine

Srpski građanski zakonik – analiza teksta

- Član 10.

„Ako bi se slučaj kakvi na sudu pojavio, za koji naročitog zakonog propisa ne bi bilo, onda će se isti po opštim u ovom Zakoniku postavljenim osnovima, ili opštepoznatom dosadašnjem običaju razumno i savesno rešavati, nikako ne ispuštajući iz vida zakone propise za podobne slučaje.“

- Šta je prema SGZ-u supsidijarni izvor prava?
- Uporedite SGZ i OGZ u ovom smislu, imavši u vidu činjenicu da je OGZ poslužio kao uzor sa SGZ!

Srpski građanski zakonik – analiza teksta

- član 395.

„Nasledstvo po zakonu pripada najbližim srođnicima po krvi redom u sleđujućim članovima opredeljenja.“

- član 396.

„Deca muška umrloga i njihovi muški potomci dobijaju prvi nasledstvo; oni iskljućuju sestre, oca i mater i sve pretke njine i njihovo potomstvo ili poboćne srođnike.“

- član 400.

„Ako nema muške dece, no samo bi ženske dece bilo, onda ženska deca nasleđuju zaostavše imanje očino sve na ravne česti.“

Kratko prokomentarišite položaj ženskih djece kao nasljednika!

Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru - donošenje

- Donošenjem zakonika Crna Gora je nastojala da se „uključi“ u krug savremenih evropskih država
- Na izradi ovog zakonika radio je Baltazar Bogišić, jedan od najpoznatijih pravnika među Južnim Slavenima
- Ruski car Aleksandar II je na molbu crnogorskog kneza povjerio Bogišiću izradu ovog zakonika
- Baltazar Bogišić je odlučio da kodificira postojeće pravo u Crnoj Gori – zakonik nije imao strane uzore
- U svrhu spoznaje o običajima sastavljena je anketa od oko 2000 pitanja

Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru - karakteristike

- Proces donošenja OIZ-a trajao je od 1873-1888 godine
- Zakonik pisan narodnim jezikom i ima djelomično edukativni karakter
- Zakonik ima epitet imovinski jer reguliše stvarno i obligaciono pravo
- Šesti dio zakonika sadrži objašnjenja i dopune
- Posljednji razdio šestog dijela naziva se *Zakonjače* – pravne izreke koje nemaju imperativni karakter već služe kao pojašnjenje
- Pisane u stilu narodnih izreka, za cilj imaju približavanje zakonika prosječnom čitaocu tog doba

Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru - reakcije

- Odmah nakon donošenja zakonik je preveden na 5 stranih jezika
- OIZ je izazvao pozitivne reakcije zbog njegove lake primjene u tadašnjoj Crnoj Gori
- Zakonik je imao karakter udžbenika i priručnika
- U primjeni u cjelini bio do 1946. godine

Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru – analiza teksta

- član 2.

„U poslovima za koje se ne bi našlo pravila u ovome Zakoniku ni u dodacima njegovim, treba se vladati po pravilima koja u dobrim običajima žive“

- član 779.

„Običaj i njegovo pravilo biva, u zakonskom smislu, ono pravilo koje se drži i koje vlada u narodnom i sudskom životu, a nije ušlo među pravila pisanog zakona“

Koji je supsidijarni izvor prava?

Kratko obrazložite definiciju običaja!

Opšti imovinski zakonik za Crnu Goru – analiza teksta

- član 988

Zakon je zakon, ma kako opor bio

- član 999.

I što nije zabranjeno, može da ne bude pošteno

- član 1003.

Ko prije steče kakvo pravo, njemu i prvenstvo

- član 1006.

Što se grbo rodi, vrijeme ne ispravi

U kom dijelu zakona se nalaze ove odredbe i koja je njihova svrha?

HVALA NA PAŽNJI!

